

Länsstyrelsen Jämtlands län Strukturfonderna
Ank. 2010 -12- 011
Dnr

Europeiska unionen
Europeiska regionala utvecklingsfonden

SLUTRAPPORT

SMÅPROJEKT 2010-01-12 DIARIENUMMER N30441-68-09 DELOMRÅDE NGB

Projekt: Gränsfjällen – en arena för hållbar samhandling inom turism, förstudie

Lennart Adsten /Projektledare

DATUM 2010-01-12 DIARIENUMMER N30441-68-09 DELOMRÅDE NGB

Europeiska unionen
Europeiska regionala utvecklingsfonden

Projektnamn/projektnavn	Gränsfjällen – en arena för hållbar samhandling inom turism, förstudie	
Prioriterat/prioritert område	Attraktiv livsmiljö	
Huvudsaklig inriktning är insatser:	För hushållning med naturresurser	
Projektet är en förstudie	Ja	
Svensk sökande/organisationsnr	Naboer AB	16-556503-2322
Norsk søker/organisasjonsnr	Naboer AB	556503-2322
Projektledare/projektleder	Mattias Jansson (Lennart Adsten from juni 2010)	

Sammanfattning

Förstudien är ett projekt inom insatsområdet för hushållning med naturresurser, prioriterat område attraktiv livsmiljö.

En av den svensk-norska regionens viktigaste resurser är naturen i sig själv. Den ger goda förutsättningar för god livsmiljö och näringsliv för t.ex. turism. Att värna om naturmiljön och biologisk mångfald är av stor betydelse för att även framtida generationer ska få glädje av den. Detta innebär att en hållbar förvaltning av naturresurserna måste behållas och förstärkas. I kölvattnet av klimatförändringarna spås det redan belastade området kring Sylarna att bli ännu attraktivare för turisterna varför en långsiktig samhandling krävs mellan de parter som verkar i området.

Projektet har för att understödja detta genomfört två omgångar med djupintervjuer med de intressenter som påverkas av eller har påverkan i gränsfjällen kring Sylarna. Resultatet av de gemensamma nämnarna och önskemålen presenterades vid ett seminarium på Storulvån den 8 juni, 2010 där alla intresseägarna från norsk och svensk sida var samlade. De framtida insats områden som kändes angelägna bland de som intervjuats och de som diskuterade detta vid seminariet var **Kanalisering, Information, Forum för kommunikation mellan parterna, Långsiktig samhandling.**

Tanken var att redan i det läget iscensätta vissa operativa aktiviteter för att tillfredställa de behov som yttrats. Efter noga övervägande och analys så beslutades att avvakta med de konkreta åtgärderna till dessa att ytterligare en fas av gemensamma förberedelser genomförts så att alla har samma målbilder framför sig. Projektet anser att processen är så viktig att vårda att vi ej kan skynda för fort även om några av intressenterna är väldigt specifika i vad de skulle vilja göra. Därför planlagde och förberedde detta projekt även fas 2 som utmynnade i en Interregansökan småprojekt, "Hållbar utveckling i gränsfjällen, fas 2" Där parternas olika förutsättningar samt möjligheter och hot, illustreras på ett pedagogiskt sätt. Därefter

kommer en bild att spelas upp över vad som skulle kunna göras utifrån de underlag fas 1 och 2 processat fram.

Resultatmässigt har projektet uppnått sitt syfte med undantag av att tidsaxeln måste förlängas innan operativa åtgärder kan ske och detta därför att vi ej har råd att göra några stora misstag om samhandlingen över gränsen och mellan parterna gränsfjällen ska få en lyckad och långsiktig effekt. Vi upplever under resans gång att flera av parterna idag står närmare varandra i dialogen. Detta gäller främst rennäringsen och turistföreningarna, myndigheterna och turistföreningarna men även det faktum att STF och TT i sin gemensamma PP-presentation öppet deklarerar sitt "äktenskap" och dessutom inbjuder fler att samhandla inom "familjen".

Projektets bakgrund. Projektbeskrivning, målgrupp, resultat, och resultatindikatorer samt effekter

Projektbeskrivning

Gränsfjällen - en arena för hållbar samhandling inom turism är ett småprojekt.

Svenska Turistföreningen (STF), Trondhjems Turistforening (TT) och Naboer AB önskar genom en förstudie se på möjligheterna att tillsammans med övriga intressenter i Sylarnaområdet, skapa en långsiktig och hållbar utveckling i denna del av den svensk-norska fjällvärlden. Om förstudien faller väl ut kommer man inom ramen för den även att formulera ett större Interregprojekt.

Varför en förstudie?

Värdet av natur- och kulturbaserad turism kommer i framtiden att öka och mycket talar för att ett biotopvarierat och relativt lättillgängligt område som t ex Sylarna, kommer att få globala marknadsfördelar i kölvattnet av klimatförändringarna. STF och TT ser mervärden i att samarbeta kring turismprodukterna. Det ställs stora krav till hänsyn, anpassning och samhandling mellan de olika intressenterna i området för att få den framtida positiva utveckling som önskas varför en förstudie är önskvärd. Samhandlingen bör ske på båda sidor om nationsgränsen för att få bästa effekt.

Bakgrund: Fjällen kring Sylarnaområdet, både på svensk och norsk sida, är ett mycket attraktivt område för fjällvandrare. Här bedrivs också en aktiv rendrift. STF driver i området fyra Fjällstationer, Storulvån (16 500 gn), Blåhammaren (7000 gn), Sylarna (10 500 gn) och Helags (6000 gn) samt sex mindre fjällstugor. TT driver närmast gränsen två hyttor, Nedalshytta (2500 gn) och Storerikvollen. (2500 gn) Staten ansvarar för lederna på den svenska sidan, på norska sidan är det TT som har ansvaret. Få gäster väljer att se det som ett gemensamt stort turområde, så där finns potential till utveckling. Fjällturistens beteende förändras hela tiden över tiden. Enkelt kan man säga att dagens fjällstugor ligger för långt ifrån varandra för vad som skulle vara optimalt. Värdet av den här typen av naturbaserad turism kommer i framtiden att öka och kanske har Sylarnaområdet en perfekt placering globalt, för att bli framgångsrika. Klimatförändringar och miljöbelastning på naturen samt rennäringens utveckling sida vid sida om turisterna kräver dock att man lägger tillräkta för den naturbaserade turismen på ett långsiktigt och hållbart sätt både ur miljömässiga, ekonomiska och sociala aspekter.

Sylarnaområdet - mitt i Skanderna: Området är unikt och tillsammans, Sverige-Norge, skulle området få en helt ny attraktionskraft och också få helt andra möjligheter att kommuniceras till marknaden.

Exempel på frågor som ska diskuteras i förstudien för att skapa långsiktigt hållbar utveckling är:

- Hur hittar vi en bra gemensam lösning så att Rennäringsen och turismen kan utvecklas sida vid sida på ett sätt som gynnar båda parter i framtiden?
- Beteendet för den enskilde turisterna har förändrats över tid och produkten/infrastrukturen måste anpassas för detta. Frågan är hur?
- Naturresurserna utsätts ständigt för yttre påfrestning. Hur ska vi minimera belastningen på fjällterrängen, faunan, floran och ändå kunna skapa tillväxt både för rennäring och turismen. Hur ska vi hitta gemensamma ramar/tolkningar till regelverken som alla har lätt att förhålla sig till?

Åtgärder som förstudien ska innehålla:

Förstudien innehåller två faser.

1. Kartlägga, intervjua, lyssna och samla in information från berörda parter.
2. Konkretisera synpunkterna till en handlingsplan som ger största möjliga mervärde och långsiktigt hållbar lösning för intressenterna. Eventuellt göra en ytterligare Interregansökan för nästa steg.

Arbets sättet i förstudien kan sammanfattas av tre stora S.

Stora öron – att lyssna av intressenternas behov och önskemål.

Samhandlingsvärdering - dvs plocka ut vad som kan bli värt att samhandla om i framtiden.

Skapandeplan - upprätta en tänkt plan om hur den framtida samhandlingen skulle kunna verkställas.

Mål

Det förväntas att efterfrågan av turistprodukten inom fjällområdena i Jämtland och Trøndelag i framtiden kommer att öka i kölvattnet av klimatförändringarna. Det finns också stor potential att utveckla turismen tillsammans över landsgränsen. Att i ett känsligt område som fjällen, utveckla turistnäringen utan att tära på naturresurserna samt att göra det i samklang med rennäringen kräver omsorg och planering.

Därför kommer förstudien att utreda intresset för, och möjligheterna till att på ett hållbart och långsiktigt sätt utveckla turismen i fjällregionen kring Sylarna och att detta görs så att det även gagnar andra intressen. Förstudien ska fånga upp intressenternas behov och önsknings i både Trøndelag och Jämtland.

Om berörda parter sedan finner det intressant att samhandla i någon form har förstudien möjlighet att förbereda för och sätta ihop en större ansökan till Interreg med de åtgärder som prioriteras.

Målgrupp

Förstudien ska engagera de som på olika sätt är aktiva intressenter i fjällregionen. T ex Rennäringen, turistorganisationer, myndigheter och dess specialavdelningar samt enskilda berörda företagare i Trøndelag och Jämtland.

Beskrivning av processens/projektets genomförande.

Projektet inventerade först svenska och norska personer som på något sätt påverkas eller påverkar förhållandena och miljön kring Sylarna som område. En första intervjurunda gjordes med ett selekterat urval av dessa. Intervjuerna genomfördes till största delen genom besök. Projektet analyserade sedan noga de svar och gemensamma nämnare som fanns att gå vidare med innan man satt ihop frågeformuläret för den uppföljande intervjurunda två. Även här skedde de flesta intervjuerna genom besök. Frågeunderlaget och sammanställning av svaren finns i bilagd powerpointpresentation från seminariet.

Det underlag som nu låg till projektets förfogande visade tydligt både på likheter och olikheter i sitt förhållande till det som händer i Sylarnaområdet. Särintressernas olikheter tar vi med oss vidare i nästa fas som en mycket god kunskap. Istället valde vi att se på likheterna som kan leda till samhandling. Vi sammanställde de fokusområden som de flesta nämnde som ett område där man borde göra något. Dessa områden framgick med stor tydlighet och de var: **Kanalisering, Information, Forum för kommunikation mellan parterna, Långsiktig samhandling.**

Projektet arrangerade den 8 juni ett seminarium på Storulvån med deltagare från både Sverige och Norge där flera av dem varit med om intervjuerna. Dagordningen innehöll följande:

- Bakgrund.
- Resultat och analys från intervjuerna i förstudien.
- Ekofilosofi kopplat till friluftsliv
- Kommentarer av STF och TT kring resultaten/analysen
- Ett "Natursted" - vad är det?
- Hur ser STF och TT runt vilka frågor det skulle kunna samhandlas kring samt med vilka och hur?
Inspel och synpunkter från deltagarna

- Uppsummering och diskussion om hur vi bäst tillsammans utvecklar/förvaltar området utifrån våra olika utgångspunkter

Det var god uppslutning bland de inbjudna. Totalt kom 28 st och dialogerna upplevdes från flera håll som viktiga och angelägna. För STF och TT som är initiativtagare till fas 1, har det varit angeläget om att denna process startat och ska fortleva eftersom de har planer om hur de skulle kunna samarbeta med varandra inom turismutvecklingen, men de vill göra det på ett långsiktigt hållbart sätt där det finns en positiv symbios med de andra särintressena i Sylarnaområdet. En slutsats från seminariet var att det är bättre att vi gemensamt möter de framtida möjligheterna och hoten än att vi var och en hanterar det ensidigt utifrån ens eget särintresse.

Från de inspel som gavs under seminariet och intervjuerna så har fas två processats fram ända till en Interregansökan som lämnades in under senare delen av september. Ansökan och innehåll är förankrat hos de i fas 2, involverade intressenterna: myndigheter, rennäring och turism.

Allt har processats genom projektledare, projektägare samt med bistånd av STF och TT. (Se mötesprotokoll som bilagor)

Resultat och effekter

De konkreta resultat som uppnåtts av projektet/förstudien är:

- Vi har fått en mycket god genomlysning av vad de olika intressenterna tycker och upplever vilket är bra för det vidare arbetet.
- Vi har fått många positiva ord från de intervjuade för hur vi genomfört processen med djupintervjuer. Man upplever att vi verkligen lyssnar och tillvaratar synpunkterna efter bästa förmåga.
- Vi har fått så bra underlag av fas 1 att fas 2 kunnat planeras och förankras inom ramen för förstudien/projektet. Processen lever vidare och ska vårdas.
- Turisföreningarna har kommit till insikt att alla intressenter måste hitta en generösare hållning till varandra om detta ska fungera på lång sikt. De har även sett över sina värdegrunder.
- Initiativtagarna STF och TT har också genom projektet funnit varandra och deras dialog är nu i princip daglig och de har även börjat titta på rationella samhandlingslösningar inom marknadsföring, gästundersökning och bokning. Att de dessutom klart deklarerar en långsiktig samhandling visar också på en ur turistisk synvinkel, mycket positivt resultat av projektet.
- Naboer AB har också med sina 17 offentliga ägare fått en tydligare inblick i vilka hot och möjligheter det finns inom gränspfällen och där Naboer AB's analys är att samhandling är vägen vidare.

Övrigt.

Mattias Jansson har varit projektledare till strax efter seminariet i juni då projektet förlängdes till september för att fånga upp efterföljande process och bygga fas 2. Under förlängningen steg projektägaren in med projektledaren Lennart Adsten. I tillägg har Adsten under hela projektet supportat processen från projektägar håll.

Projektet har hållit sig under de ekonomiska ramarna vad gäller faktiska kostnader men över vad gäller arbetsinsatserna från projektledarna varför varför detta utrymme har fyllts upp till och redovisas till total limit på ekonomiskautrymme, budget.

4. Indikatorer

Notera att indikatorer både för A (Ekonomisk tillväxt) och B (Attraktiv livsmiljö) kan förekomma i ett projekt	Antal enligt projektbeslut	Resultat vid projektslut	Kommentarer
Antal kvinnor 15- 24 år som deltar i projektet.	0	0	
Antal kvinnor yngre än 15 eller äldre än 24 år som deltar i projektet.	2	9	
Antal män 15- 24 år som deltar i projektet.	0	1	
Antal män yngre än 15 eller äldre än 24 år som deltar i projektet.	12	33	
Antal deltagande företag med kvinnligt ägande som deltar i projektaktiviteter.	0	0	
Antal deltagande företag med manligt ägande som deltar i projektaktiviteter.	4	4	
Antal deltagande företag med mixat ägande som deltar i projektaktiviteter.	0	1	
Resultat indikatorer			
(A) Antal formella gränshinder som projektet bidrar till att undanröja.			
(A) Antal undanröjda upplevda gränshinder.			
(A) Antal kvinnor som deltar i gemensamma utbildningar och praktik.			
(A) Antal män som deltar i gemensamma utbildningar och praktik			
(A) Antal kvinnliga studenter som studerar del av sin utbildning i det andra landet.			
(A) Antal manliga studenter som studerar del av sin utbildning i det andra landet.			
(A) Antal nyetablerade och vidareutvecklade gränsöverskridande kluster.			
(B) Etablerade institutionella samarbeten.	1	1	Svenska turistföreningen och Trondhjems turistforening
(B) Nya och vidareutvecklade metoder för stads- och landsbygdsutveckling.			
Egna indikatorer	Tidpunkt	Resultat	
B) Stimulera till felles o bättrre miljøskydd/förvaltning		1	Förstudien har genomfört det

5. Projektets påverkan på de genomgående (horisontella) kriterierna

Gränsregionalt Mervärde

Att hantera vår gränsöverskridande resurs kring Sylarna är en angelägenhet för både Trøndelag och Jämtland. Processen har varit upplagd på det sättet och de olika sårintresserna har också ställt upp på metoden med insikt att frågorna ofta måste ha ett gränsregionalt perspektiv och därigenom och resulterar i gränsregionala mervärden.

Ur perspektivet turism så ser STF och TT att samhandling leder till ett mervärde vilket de också verifierar i denna förstudie. (1+1=3). Efterfrågan ökar succesivt från ett internationellt plan och mot den marknaden finns allt att vinna genom gemensam produktutveckling, paketering, marknadsföring gästundersökningar och kanske även samordning av utbildningar och drifrationella åtgärder.

Projektets miljöarbete

Miljöaspekten och en långsiktig hållbar utveckling i en attraktiv men känslig natur är incidamentet till hela förstudien. Resultaten stimulerar till en bättre resursförvaltning och sätter även en minskning av global uppvärmning i fokus. Förstudien har även tagit hänsyn till den biologiska och kulturella mångfalden.

Projektets arbete med jämställdhet/likestilling

Projektet har haft en grundhållning i alla moment som bygger på jämställdhet.

Projektets arbete för etnisk mångfald/integration

Förstudien har haft ett brett och inkluderande arbetssätt där alla intressenter i fjällvärlden kommer till tals. Det har även getts utrymme att diskutera hur man skulle kunna hjälpa varandra att informera om de olika kulturerna i området.

6. Information och resultatspridning

Information om Interreg-projektet har skett skyltning och muntlig information i de sammanhang projektet är synligt. Resultaten kommer också att spridas till de involverade intressenterna och sådana som påverkas av innehållet.

7. Bilagor

- Mötesprotokoll
- Powerpointpresentation från uppsummerande seminarie
- Deltagarlista seminarie och inbjudan
- Omräkningdokument till ekonomiredovisning
- Ansökan om utbetalning
- Beräkningsunderlag för valutaomvandling
- Underlag för beräkning av arbetsinsatser
- Huvudböcker
- Verifikatkopior

